

Villu Kõve
Riigikohus
kantselei@riigikohus.ee

Teie 13.02.2020 nr 5-20-1/2
PSJV 5-20-1
Meie .03.2020 nr 2-8/20-7/2

Arvamus sotsiaalhoolekande seaduse
§ 133 lõike 1 põhiseaduspärasuse kohta

Austatud esimees

Olete pöördunud Riigikogu poole kirjaga, milles palute arvamust Tallinna Halduskohtu käesoleva aasta 6. veebruari otsusega haldusasjas nr 3-19-1389 kohaldamata jäetud ja põhiseadusega vastuolevaks tunnistatud sotsiaalhoolekande seaduse § 133 lõike 1 kohta osas, milles see ei võimalda toimetulekutoetuse määramisel sissetulekust maha arvata retseptiravimitele tehtavaid kulutusi.

Riigikogu sotsiaalkomisjon arutas oma käesoleva aasta 09. märtsi istungil, kas põhiseadusega vastuolevaks tunnistatud norm on kooskõlas PS §-ga 28.

Sotsiaalkomisjon leidis, et vastuolu põhiseadusega ei ole, kuna:

1. sotsiaalhoolekande seadusega on kehtestatud kõikidele ühtsed kriteeriumid abi saamiseks ja süsteemi universaalsusele tuginedes erisusi ei tehta. Puuduse olemasolu on seotud toimetulekupiiriga, mis võtab arvesse esmavajaduste rahuldamise minimaalse piiri;

Sotsiaalkomisjon juhib kohtu tähelepanu asjaolule, et kuigi alates 2016. aastast kehtib uus sotsiaalhoolekande seaduse terviktekst, tuleb esmavajaduste mõistele sisu andmiseks lähtuda 2001. aastal menetletud sotsiaalhoolekande seaduse muudatustest (681 SE). Sotsiaalhoolekande seaduse tervikteksti seletuskirjas on fikseeritud, et selles antakse selgitusi üksnes eelnõuga tehtavate muudatuste kohta. Arutluse all olevas sättes terviktekstiga muudatusi ei tehtud, mistõttu on asjakohane vaadata eelnõu 681 SE seletuskirjas fikseeritud selgitusi. Selgituste kohaselt on toimetulekupiiri regulatsioonis „muud kaubad ja teenused esmavajaduste rahuldamiseks“ eelkõige hädapärased hügieenitarbed, ravimid, arstiabi saamiseks visiiditasu, tasu sauna-, transpordi- või kingsepa poolt osutatavate teenuste eest. Kuna iga perekonna või tema liikmete vajadus esmatarbekaupade või teenuste järele võib olla erinev, ei ole nende kaupade ja teenuste struktuur seadusega täpselt reguleeritud;

2. ravimite kompenseerimiseks on loodud teisi abimeetmeid. Olemas on Eesti Haigekassa retseptiravimite süsteem, millega tagatakse ravimite kättesaadavus. Ravimitele on kehtestatud soodusprotsentide määrad ja eluliselt vajalike ravimite puhul on see üldjuhul 100 %. Samuti on ravikindlustuse seaduse §-ga 47 kehtestatud täiendav ravimihüvitis, millega hüvitatakse suurenenud ravivajadusega inimestele nende poolt ravimitele tehtud kulutusi;

3. sotsiaalse kaitse tagamine on riigi kõrval ka kohaliku omavalitsuse ülesanne ja kohustus. Kohaliku omavalitsuse abistamiskohustust tuleb vaadelda koosmõjus kohustusega järgida põhiseadusest tulenevaid inimväärikuse ja sotsiaalriigi põhimõtteid ja sotsiaalseadustiku üldosa seaduses sätestatud sotsiaalkaitse põhimõtteid, sh avaliku võimu selgitamis- ja abistamiskohustus jms.

Kui abivajav isik on pöördunud kohaliku omavalitsuse poole abipalvega, mille sisuks on sotsiaalteenuse või -toetuse taotlemine, siis viimane on kohustatud hindama isiku abivajadust. Hindamisel tuleb arvesse võtta isiku personaalse tegevusvõimega seonduvaid asjaolusid ning isiku füüsilise ja sotsiaalse elukeskkonnaga seonduvaid asjaolusid. Abivajaval isikul on õigus kohaliku omavalitsuse abile. Kohaliku omavalitsuse üksustel õigus määrata ja maksta täiendavaid sotsiaaltoetusi kohaliku omavalitsuse üksuse eelarvest kohaliku omavalitsuse volikogu kehtestatud tingimustel ja korras.

Lisaks peab sotsiaalkomisjon vajalikuks juhtida kohtu tähelepanu mitmetele küsimustele, mis tõusetuksid, kui retseptiravimite maksumus peaks lisatama toimetulekutoetuse süsteemi:

- 1) kuidas ravimikulused tõendada;
- 2) mis ulatuses neid arvesse võtta (originaalravim vs. geneeriline ravim);
- 3) kuidas vältida seni loodud meetmete ja toimetulekutoetuse süsteemi dubleerimist;
- 4) millised on kulud riigieelarvele;
- 5) administreerimise keerukus;
- 6) bürokraatia kasvab.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Tõnis Mölder
Esimees

Heidi Barot
631 6493 heidi.barot@riigikogu.ee